

bij een bepaalde situatie ten opzichte van vaste cultuurverhoudingen, ook wel degelijk letten moeten op de symptomatische betekenis die een bepaald verschijnsel in een bepaalde omstandigheid of betrekking inneemt.

De handeling is hier toch immers symptoom van een innerlijke (dus zedelijke) gesteldheid.

Maar dit symptomatisch karakter der dingen mag nooit worden vastgesteld door middel van een zekere theoretisch logische deductie.

Het is alleen maar te bepalen bij de kennis van al de feiten en de omstandigheden in de werkelijkheid.

Ook dit kan uit ons voorbeeld reeds duidelijk zijn.

Zoo hebben wij dus als theoretisch gegeven, op grond van het in dit artikel betoogde, het volgende:

a. de cultuurgaven op zichzelf zijn nimmer zondig;

b. de zonde komt steeds voort uit een betrekking tusschen het zedelijk wezen der menschen en het cultuurgegeven;

c. er zijn in de cultuur door den zondigen mensch bepaalde combinaties van natuurgegevens tot cultuurgegeven verwerkt, die door den zondigen mensch zoo geconstrueerd zijn en zoo zijn samengesteld, dat er van een generaal aanwezige tendenz naar een schuldige betrekking kan worden gesproken;

d. voor de beoordeeling van den zedelijken zin van een cultuurgegeven is het ook noodig te letten op de symptomatische waarde die het betrokken verschijnsel heeft;

e. de symptomatische waarde van een verschijnsel is nimmer uit eenig apriorisme te deduceren, maar kan slechts worden afgeleid uit de constellatie der feitelijke gegevens.

J. W.

UIT DE SCHRIFT

Onheilig en heilig verkeer in het heiligdom.

... maar de jongeling was den Heere dienende voor het aanschijn van den priester Eli. Doch de zonen van Eli waren kinderen belials; zij kenden den Heere niet. 1 Sam. 2: 11, 12.

Vreeselijk is het onheilig verkeer in het heiligdom. Zooals hij Eli's zonen. Zij waren kinderen belials, zij kenden den Heere niet.

Dat wil waarlijk niet zeggen, dat zij van den Heere en van Zijn dienst niets wisten, of dat de inzettingen en ordeningen des Heeren hun onbekend waren.

Integendeel.

Zij waren daarin wel onderwezen. Wilt ge: ze waren daarin deskundige specialisten, mannen van het vak.

Maar zij kenden den Heere niet.

Zij beoefden niet voor de heilichheid des Heeren. Er was in hun zielen geen heilig vuur.

Zij hadden den Heere niet lief, en hadden daarom Gods volk niet lief. Natuurlijk niet.

En schrikkelijk benauwend is het als Gods volk wordt overgegeven aan de onheilige handen.

Voor al aan de onheilige handen dergenen, die het heilige bedienen.

Dan worden er door dezulken grootere verwoestingen in Gods kerk aangericht, dan door hen, die openlijk Gods vijanden zijn.

Dan gaat het er maar om, wat er van Gods volk te maken en te halen is.

En daarin hadden Hofni en Phineas het merkwaardig ver gebracht.

...

En nu moet ge met de toepassing voorzichtig zijn.

Men is er tegenwoordig al heel gauw bij, om deze toepassing te maken: dat hebt ge nu van al uw onderwijzing en vermaning tot het onderhouden der inzettingen. Al die gewenning vergroot de zielen. Een levende ziel smakt daarbij naar licht. Neen dan de vrije vroomheid! Daarbij vindt ge die gevaren niet!

Maar dat is dan toch wel een heel verkeerde toepassing.

Want het gaat hier over het bezig zijn in de heilige bediening door hen, die den Heere niet kennen.

Die wel het verbond in hun mond nemen, doch die aan het verbond vreemd zijn.

En dan waakt de Verbondsgod op.

Dan trekt Hij zich terug.

En door den weg der vernedering heen, gaat dan de Heere zich weer openbaren als de Heilige Israëls.

...

Er zijn zoo van die tijden in de geschiedenis van Gods volk en kerk, waarin alle wijsheid der menschen machteloos blijkt.

En nooit staan wij machteloos dan tegenover de inzinking der kerk.

Er wordt veel geklaagd.

En wie zelf niet vreemd is aan de heilichheid des Heeren, wijst waarlijk die klachten niet als ongegrond af.

Wie van die klachten niets begrijpt, begrijpt niet veel van het heilig verbond.

Maar toch dat klagen zonder meer brengt ook de uitkomst niet.

De uitkomst ligt in het verbond.

...

Er was in Israël een vrouw, die geschreid heeft in het heiligdom.

En die schreiend heeft geboden.

Die zich vastgehouden heeft aan de belofte.

Die verbondsworsteling gekend heeft, en wier bede is verhoord.

Die een zoon heeft verkregen — voor den Heere.

Die haar kind heeft gebaard en gezoogd en gespeend en losgelaten en overgegeven aan den Heere.

En die in gemeenschap met haar man dat aan haar kindje heeft gezegd.

Straks aan haar zoon, den jongeling. Dat hij voor den Heere was.

Dat hij daartoe was geboren — voor den Heere en voor Zijn volk.

Die hem dat heeft ingescherpt, gebonden op de ziel.

Dat, dat zijn de worstelingen van Sion.

Daarin ligt de wederoprichting van Israël.

Dat is dienstbaar aan den opbouw der kerk.

...

Dat wordt te weinig verstaan. Te veel zelfs tegengesproken. Door hen, die beweren, dat ge maar moet afwachten. Niets eischen. Dat uw kind, uw zoon of dochter maar eens rond moet zien, en dan zelf wel zeggen zal wat het kiezen wil. Maar dat is de wijsheid dezer wereld. Ook al wordt zoo gepraat door menschen, die dat vroom vinden.

Maar dat is niet de wijsheid, die van boven is.

Die leert bidden om een kind — voor den Heere.

En dan gebeurt het wonder.

En de jongeling was den Heere dienende voor het aanschijn van den priester Eli.

Hij wist niet in bijzonderheden, welke zijn roeping was.

Maar hij wist dat hij was — voor den Heere!

En zoo heeft in Israël's donkerheid het licht geschinen.

De Heere gedenkt Zijn verbond.

Samuël — God verhoort!

A.

D. S.

KERKELIJK LEVEN

„Zeggen en doen zijn twee.“

Docent Van der Schuit, Chr. Geref., heeft de fingevoeligheid gehad, de hierboven geschreven uitspraak te maken tot het kernpunt van het woord, waarmee hij aan het graf van Prof. Lindeboom (in de pers) plaats nam onder diens herdenkers.

Het is niet aangenaam, aan een nauwgesloten graf te debatteeren. Maar dat voor de doerwerking van de toekomst van de zaak de samenwerking van het verleden van den persoon moet wijken, dat heeft de begrafenis van Prof. Lindeboom, naar diens eigen wil, zelf getoond, en daarom ga ik wel even op deze aangelegenheid in.

Wat den Wekker-schrijver tot dit ruwe woord gebracht heeft?

Wel, het is al duidelijk; toen ik verleden week mijn artikel schreef, en daarin zinspeelde op de Chr. Gereformeerden, die nog altijd enkele citaten uit den kerkstrijd van prof. Lindeboom uitgeknipt bewaren, dacht ik onder het schrijven: let op, of het niet in De Wekker a.s. Vrijdag gebeurt.

Welnu, het is gebeurd; — en nu weet ge meteen, waar het om gaat. In den kerkelijken strijd heeft Prof. Lindeboom, aldus betoogt Docent Van der Schuit, herhaaldelijk stelling gekozen tegen bepaalde opvattingen van Dr A. Kuyper, (met name inzake Paulus' wedergeboorte reeds vóór „Damascus“) sprak hij zelfs van een verschil in belijdenis, ZEI het dus (volgens De Wekker) heel goed, maar DEED er niet naar, want... hij ging toch met de vereeniging en de Gereformeerde Kerken mee. „Zeggen en doen zijn twee“.

...

Ons antwoord op deze grafrede kan kort zijn. Wat de hoofdzak betreft: men vergunne mij een vergelijking.

Als ik het noodig vond, de uitspraken van de hedendaagsche christelijk-gereformeerde leiders te ontfeden, zou ik zonder moeite er ettelijke vinden, waarvan ik zou kunnen verklaren: „goed door-gedacht, is dat ongereformeerd; als het zoo moet, is er tusschen hen en mij een verschil in belijdenis“. Kortom: ik zou tegenover meer dan één uitspraak van meer dan één der kopstukken der Chr. Geref. Kerk precies hetzelfde zeggen, als Prof. Lindeboom indertijd tegen enkele uitspraken van Dr Kuyper had. Wat Docent G. Wisse in De Wekker schreef over het bevindelijke leven, dat was voor mijn besef vol met ongereformeerde gedachten. Wat in sommige preeken der chr. geref.

voorgangers te lezen is, eveneens. Wat in het Jaarboekje der kerk soms onder Mengelwerk te lezen viel, desgelijks. En ik zou misschien, als het op vereenigen aankwam, juist dan op die dingen wijzen, omdat het goed is, als men van te voren weet, wat men aan elkaar heeft.

Maar als het dan op vereeniging aankwam, dan zou ik, zonder dat Docent Wisse iets herriep, of zonder dat een synode iets uitsprak, zoo maar dadelijk vóórstemmen. Want ik zou denken: Docent Wisse, en een predikant, en een mengelwerkschrijver en -redacteur, dat zijn tenslotte maar losse personen; ik heb evenwel hier een kerkelijke groep, die bereid is, met mij te leven onder dezelfde belijdenis; we kunnen straks daarnaar, desverlangd, elke uitslating van een persoon beoordeelen.

Ik zou dus vóórstemmen; de lezers weten, dat ik, wat de onderhandelingen betreft, reeds verklaard heb, niet eens te willen debatteeren over de vraag, op welken „graad“ van gelijkheid we zouden onderhandelen.

Zou dan iemand zeggen: hij heeft eerst zoo fel geëritiseerd, wat uit de pen van enkele vooraanstaande Chr. Gereformeerden kwam, en nu gaat hij toch mee; — ... en zou hij dan aanvullen, bij mijn leven of na mijn dood: „zeggen en doen zijn twee“, — och, dan zou die „iemand“ alleen maar toonen, er niets van begrepen te hebben.

Zeggen en doen, weet ge waar die twee t-w-é-é zijn? Bij de Christelijk Gereformeerden, die de Acte van Afscheiding bezweren, waarin vereeniging beloofd wordt met allen, die eenzelfde belijdenis handhaven, maar deze heilige belofte schenden.

Maar bij Lindeboom is het zeggen van de Acte van Afscheiding en het doen één geweest. Hij was daarin kind der Scheiding. Was Dr Kuyper een kerk, of een persoon? Ik meen, het laatste. Heeft men zich vereenigd met Dr Kuyper, of met de groote groep, die eenzelfde belijdenis erkennen wilde? Ik meen, het laatste.

Het is goed, op deze typisch sectarische uitspraken te letten. Volgens De Wekker had in 1892 Lindeboom nog moeten vechten tegen de vereeniging terwille van een persoonlijke (!) uitslating van Dr Kuyper in De Heraut (van 1888, dus) van vier jaar geleden. Gelukkig is hij voor deze onchristelijkheid en voor dit over het paard tillen van Dr A. Kuyper genadig bewaard; hij heeft God gezien in de levende geschiedenis. En hij hield de belijdenis vast, en wist, dat daarmee alle verkeerde opinies te bestrijden zouden zijn. Heeft hij trouwens niet met Dr Kuyper geconferreerd? Immers wel? Ik herinnerde verleden week daar nog aan. Wat zou een eerlijk historicus ervan zeggen, als iemand de methode van Docent Van der Schuit volgt: in een biografie wel PER-SOONLIJKE artikeltjes van Dr A. Kuyper doen gelden, maar officiële conferenties, waarin dr Kuyper als gevolmachtigde (dus niet meer als persoon) optrad, zoo maar negeeren? En dan doen, alsof die niet bestaan? Een eerlijk historicus zou zeggen: dat is onwetenschappelijk. En als het dienst moet doen om het volk van Nederland gescheiden te houden, dan is het, behalve onwetenschappelijk, ook voor de volksopvoeding funest.

Als dan vervolgens de docent beweert, dat in 1905 door de Geref. Kerken geleerd is wat tegen de belijdenis van Lindeboom inging, dan zeggen we alleen maar: het is niet waar. Lindeboom heeft zelf natuurlijk ingezien, dat Dr Kuyper niet de kwestie (inzake Paulus' wedergeboorte) geheel en al zóó stelde, als hij (trouwens ook slechts veronderstellenderwijs) ze had getermineerd; hij heeft het hoofd dan ook niet in den schoot gelegd (zooals De Wekker smaalt), maar het tegenover Dr Kuyper recht op gehouden, wetende, dat een man geen kerk is. Die het hoofd in den schoot legden voor een mensch, dat waren de scheurmakers van 1892; want zij zijn voor een mensch en een paar zinnestjes uit den weg gegaan.

En in 1905 is niet datzelfde vastgesteld, wat volgens De Wekker in Kuyper Lindeboom niet kon behagen. Wie dat zegt, verwringt tekst en uitleg van 1905. Maar dat te herhalen wordt nu heusch vervelend.

Typisch sectarisme: als een chiliast in de Chr. Geref. Kerk ingaat tegen de besluiten der chr. geref. synoden, dan zeggen ze: nog eens studeren: misschien is het geen strijd over Schrift of belijdenis, maar een kwestie van uitlegging.

Als Dr A. Kuyper Sr of Jr over Paulus een private meening vordedigen (waarin Prof. Ridderbos niet meegaat), maar ze exegetiseeren daarbij en geven hun exegese dadelijk voor een betero, dan zegt De Wekker: geen kwestie van exegese, maar verschil van belijdenis.

Wij haten deze menschen niet; wij haten wel dit verdeeldheid zanien.

Het staat voor mij vast, dat zulke schrijvers Lindeboom niet kunnen verstaan, juist, omdat zeggen en doen bij hem zoo ten volle één zijn geweest: waarschuwen, als het tijd is, terwille van de eenheid. Eens heb ik hem hooren toornen met bleek gelaat tegen iemand, die De Wachter zeer hard beoordeelde, en veroordeelde; dat blad

had g
later
bizon
breed
andere
een ha
stoel
spreke
een pr
keerde
het w
Dat
als m
heeft.
Wan
sech
De
Res
over
kerke
nism
denk
„Ge
boor
mati
„Ba
De Sa
ik gel
de Ae
däär
in he
der

„Voe
Mer
11:21
geen
bever
in zu
kaste
men,
een c
afteek
dege
of „ni
degelij
over
optr
wordi
dag (6
Hij k
daar
leger
ridder
Nu m
kiezer
besche
kwart
val e
prac
door
beken
„nac
het a
wil, e
dien
rechte
volkir
Strijd
vrijd
de hi
tegen
cies
verha
het (v
den g
dnive
mee
eens
Jezus
doel;
ers)
tegen
indi
der k
eigen
zich
partij
van c
verwo
dan z
helpe
het k
besta
aansc
kudde
dan c
erger
men
mee-
king
men
Jezus
oms
de al
spraa
staan
En